

Helleaalto sai mehiläiset ja tarhaajat liikkeelle

Kesäinen sää tulla rysähti toukokuun puolivälissä. Yhteiskuntien nopeaa vahvistumista seuraa parveiluriski, johon täytyy panostaa samoin kuin vahinkojen korjaamiseen eli parvien kiinniottoon. Myös varroantorjuntaa on suunniteltava jo nyt syksyä ja talvea varten. Muutaman EU-maan talvitappiot ovat jo selvillä, mutta meillä COLOSS-kyselyn vastausaikaa on jäljellä vielä 13.6. saakka.

Huhtikuun lyhyt lämmin jakso auttoi kevätkehityksen alkuun, ja sikiöinti on jatkunut kylmistä säistä huolimatta. Vahvat yhteiskunnat tarvitsivatkin heti lisätilaa, kun luonto heräsi voimalla muutamassa päivässä. Kiihkeä siitepölyn keruu kerrytti nopeasti pesiin hyvät varastot, ja kasvu jatkuu.

Ilman oikea-aikaisia toimia yhteiskunnan vahvistumista seuraa väjäämättä parveilu. Parveilun hallinta on kevään ja alkukesän tärkeimpiä asioita. Hunajasato jää laihaksi, jos yhteiskunta parveilee. Keinoja parveilun hallintaan on monia, ja ne perustuvat siihen, että omat hoitotoimet ovat mehiläisten rytmissä. Kun tilaa tarvitaan, sitä annetaan riittävästi. Emo tarvitsee sikiöintitilaa ja sato oman tilansa.

Tässä muutamia tapoja parveilun estämiseksi:

1. Käytetään hitaasti parveilevaa kotimaista emokantaa.
2. Lisää tilaa annetaan aina hyvissä ajoin (heti, kun kaikki välit miehitty ja kaksi peittosikokakkua täynnä).
3. Tehdään pesän emolla jaoke touko-kesäkuulla, jolloin vähennetään pesään syntyvien mehiläisten määrää juuri oikealla hetkellä ennen satokauden alkua.
4. Tehdään niin sanottu Demaree eli laitetaan emo sulkuristikolla eristettyyn laatikkoon, jossa lähes kaikki kakut ovat pohjukkeita.

Kahdella jälkimmäisellä menetelmällä pesässä syntyy vähintäänkin jonkinasteinen sikiökatkos. Oikealla hetkellä tehtynä menetelmät hidastavat yhteiskunnan vahvistumista. Liian aikaisin tai liian heikosta pesästä tehtynä hunajasato kuitenkin kärsii.

Seuraa parveilun merkkejä ja toimi niiden mukaan. Kysy neuvoa, jos et osaa. Jos parvi kuitenkin lähtee, pyri saamaan se kiinni. Jokainen tarhaaja on myös velvollinen auttamaan ulkopuolisia, jos parvi on päässyt esi-merkiksi asettumaan talon piippuun. Jos et itse ehdi tai voi hakea parvea, ilmoita siitä eteenpäin.

Peltokanankaali aloittaa kukintansa Etelä-Suomessa toukokuun lopulla. Samaan aikaan kukkii monia mehiläisille sopivia kasveja, mutta peltokanankaali kuuluu mehiläisten suosikkilistalle. Pesään tulevan siitepölyn väri vaihtelee sinapinkeltaisesta vihertävänkeltaiseen

Parvet kiinni nopeasti

Ensimmäiset parvisoitot SML:n toimistoon tulevat yleensä ensimmäisten lämpimien säiden aikaan. Tämä kevät ei ollut poikkeus. Huhtikuussa heti kun lämpöä oli riittävästi ja mehiläiset lähtivät puhdistuslennolle, tuli muutama soitto parvista. Parvet olivat onnistuneet talvehtimaan talojen rakenteissa. Tällaisissa tapauksissa rakenteita joudutaan joskus jopa purkamaan, mistä syntyy kustannuksia. Jokaisen tarhaajan tavoitteena pitääkin olla sellainen hoitotapa, että karkulaisia ei lähde.

SML:n uusi parvisovellus toivotavasti helpottaa parvien kiinniottoa, koska mitä nopeammin parvi löytyy, sitä helpommin se saadaan talteen. Muutaman tunninkin viivytys parven kiinni ottamisessa tekee tehtävästä haasteellisemmän.

Varroa ja esikotelomätä – mehiläistarhaajan kesto-asteet

Kevät on juuri käänntynyt kesäksi, ja nyt käännetään katset jo elokuuhun. Mehiläishoidossa täytyy pystyä

Varroan määrää kannattaa seurata ja pitää saastunnan taso alhaisena. Siedettävä taso on enintään 1–3 punkkia/100 mehiläistä tomusokeri- tai alkoholi-pesutestissä. Siipivaurioisten mehiläisten näkyminen pesässä tai lentolaudalla on merkki liian suuresta punkkimäärästä, jolloin myös virusmäärä on kasvanut vaarallisen korkeaksi. Kuvassa vasemmalla siivensurkastajaviruksen eli DWV:n vaurioittama mehiläinen. Siivensurkastajaviruksen lisäksi varroa voi levittää muitakin viruksia, kuten harvinaisempaa kroonista paralyysivirusta (CBPV), joka ilmenee karvattomina, lentokyvyttöminä ja oudosti tärisevinä yksilöinä.

katsomaan eteenpäin ja lukemaan mehiläispesästä, mitä seuraavien noin 10 päivän aikana eli ennen seuraavaa tarhakäyntiä tai pidemmän ajan päästä tapahtuu. Kannattavan mehiläistarhauksen ehdoton edellytys on, että varroantorjunta on tehokasta ja oikea-aikaista.

Onnistuminen varroantorjunnassa edellyttää, että sekä viime elokuun että joulukuun torjunnat olivat tehokkaita. Siten mehiläiset pääsevät keväällä lisääntymään nopeammin kuin punkit ja punkkien aiheuttama haitta on siedettävä. Poistamalla peitettyjä kuhnuritoukkia etenkin keväällä ja alkukesällä saadaan punkin lisääntymistä leikattua niin, että elokuussa talvimehiläiset kehittyvät terveiksi ja vahvoiksi. Samaan voidaan päästä myös sikiökatkoksella.

Esikotelomätä puhuttaa keväällä, kun pesäkauppa käy kiihkeänä. Aloittelijat ostavat pesiä, ja kouluttajat toivottavasti neuvovat ostamaan vain esikotelomädän varalta testattuja yh-

teiskuntia. Suomessa tautiseksi todetaan täysin tervekin yhteiskunta, jos siitä löytyy itiöitä. Monessa muussa Euroopan maassa seurataan vain kliinisiä oireita eli tilannetta, jossa tauti on jo silmin nähtävä ja vakava. Hyvin monessa maassa yhteiskunnat hävitetään tällöin polttamalla, ja tarhaaja saa jonkinlaisen korvauksen menetetyistä pesästä.

Suomen menettelytapa on yhteiskuntia säästävämpi. Jos kaikki tarhaajat saneeraisivat yhteiskunnat aina heti, kun vähäininkin määrä itiöitä löytyy, uusia itiöitä ei syntyisi ja saisimme taudin esiintymisen todella vähäiseksi. Tärkeintä on kuitenkin estää ryöstö, sillä sen seurauksena tauti-itiöt siirtyvät helposti pesästä toiseen tai tarhalta toiselle. Parveilu ja sitä kautta syntyvät villipesät voivat myös toimia esikotelomätälinkoina, joten parveilun hallinta on tältäkin kannalta tarpeellista. Lisäksi hyvin tärkeää on myydä vain itiöttömiä yhteiskuntia aloittelijoille ja laajentajille.

ALOITTELIJAN MUISTILISTA

- Hoida tärkeät rekisteröitymiset ennen kuin aloitat mehiläistarhauksen:
  - Rekisteröidy mehiläistarhaajaksi Ruokaviraston nettisivuilla
  - Rekisteröi tarhapaikkasi eli pitopaikkasi Ruokaviraston nettisivuilla
  - Rekisteröidy alkutuottajaksi toimittamalla ilmoitus alkutuotantopaikasta kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.
- Tee kirjallinen sopimus mehiläispesän ostamisesta.
- Varmista, että hankkimastasi pesästä otetaan esikotelomätänäyte tai siitä on otettu näyte äskettäin. Ota näyte jatkossa säännöllisesti itse.
- Sovi tarhapaikasta maanomistajan kanssa.
- Aloita mehiläistarhauksen opettelu maaseudulla. Kaukunkitarhauksessa tarvitaan kokemusta tarhauksesta, parveiluhidas mehiläiskanta jne.
- Käy riittävän pitkä peruskurssi, johon sisältyy käytännön harjoittelua.
- Tutustu paikallisyhdistyksen jäseniin ja hanki oppi-isä tai -äiti, joka voi tarvittaessa auttaa.
- Osallistu SML:n Neuvojan ajankohtaistunteihin.
- Hanki aktiivisesti lisää tietoa seuraamalla Mehiläinen-lehteä ja osallistu SML:n koulutuksiin ja seminaareihin.
- Pidä mehiläisyhteiskuntasi terveinä ja vahvoina ja niiden emot nuorina.
- Tarhaa paikallisiin oloihin sopeutuneita mehiläisiä, eli osta yhteiskunnat ja emot lähialueelta.

Lisätietoa SML:n nettisivuilta:
mehilaishoitajat.fi/mehilaishoitajille/mehilaishoitajan-velvollisuudet

Talvitappiot vaikuttavat kohtuullisilta

Tarhaajilta tulleiden viestien perusteella talvitappiot jäänevät kohtuullisiksi. Yhteiskunnat olivat vahvoja talven jälkeen, ja kevätkehitys on onnistunut hyvin. Muutamissa yksittäistapauksissa jopa kokonaisia tarhoja on kuitenkin kuollut, ja valittavan usein syy siihen on varroapunkki.

Saksassa ja Tšekissä talvitappiokyselyt ovat jo valmistuneet. Tappiot jäivät Saksassa yleisesti 13–15 prosenttiin. Joillain alueella tappiot kuitenkin olivat jopa 21 prosenttia. Tulosten tarkempi analyysi on vielä kesken. Tšekissä tappiot olivat alustavan arvion mukaan 14,5 prosenttia. Itävaltan tappiot näyttäisivät jäävän noin 13 prosenttiin.

Suomen talvitappiokysely on parhaillaan auki. Jos et siis ole vielä vastannut SML:n COLOSS-talvitappiokyselyyn, tee se heti. Linkit kyselyyn löytyvät SML:n sivuilta ja sähköisestä tarhaajatiedotteesta.

Lämpötilastressi voi vahingoittaa emon siittiösäiliössä olevia siittiöitä

Emoja toimitetaan pitkiäkin matkoja kasvattajilta tarhaajille, ja on hyvin tärkeää, että olot kuljetuksen aikana ovat emolle mahdollisimman suotuisat. Erityisesti lämpötilaan tulee kiinnittää huomiota. Siittiöt emon siittiösäiliössä säilyvät elinvoimaisina, kun lähetyshäkin lämpötila pysyy +15–38 asteessa. Suuremmat vaihtelut vaikuttavat emon jälkeläistuottoon. American Bee Journalissa julkaisussa tutkimuksessa lämpötilastressattujen emojen muninta-ala oli noin puolet pienempi kuin kontrolliemojen. Tunnin lämpötilastressi ei vielä aiheuttanut suurta siittiöiden elinvoiman heikkenemistä. Vasta kun stressi kesti vähintään kaksi tuntia, siittiöiden elinvoima putosi 11,5 prosenttia ja sillä oli vaikutusta emon hyväksymiseen. Koesarjassa testattiin 200 emoa.

Lähde: Alison McAfee, American Bee Journal, huhtikuu 2021, sivu 438

Maritta Martikkala

Kuljetuksen aikaisella lämpötilalla on vaikutusta emon siittiösäiliön siittiöiden elinvoimaan.

Hae pesäkohtaista tukea 15.6. mennessä

Pesäkohtaista tukea suositellaan haettavaksi Vipu-palvelussa, mutta haku onnistuu edelleen myös paperilomakkeella.

Mehiläistalouden pesäkohtainen talveutustuki on haettavissa 15.6. saakka. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on rekisteröitynyt eläintenpitäjäksi ja hänellä on vähintään 15 talvehtinutta mehiläisyhteiskuntaa koko tuotantokauden ajan eli 1.6.–30.9.2021. Yhteiskunnista on myös pystytävä keräämään normaali hunajasato tuen myöntämisenä vuonna. Mehiläiskuntien pitopaikat kannattaa päivittää haun yhteydessä ajantasaisiksi Ruokaviraston sivuilla.

Sähköinen haku suositeltavin

Mehiläistalouden tukea suositellaan haettavaksi sähköisesti henkilötunnuksella tai Y-tunnuksella Vipu-verkko-palvelussa osoitteessa vipu.ruokavirasto.fi. Vaihteittaiset ohjeet sähköiseen hakuun löytyvät Ruokaviraston mehiläistalouden tukea koskevalta sivulta.

Tukea on mahdollista hakea edelleen myös paperilomakkeella, joka palautetaan Manner-Suomessa Pohjois-Savon ELY-keskukseen ja Ahvenanmaalla valtionvirastoon. Paperilomaketta käyttäessäsi muista tarkistaa,

että hakemuslomake on vuodelle 2021 ja että se on kai-kilta osin huolellisesti täytetty. Postitse lähetetty hake-mus katsotaan saapuneeksi ajoissa, kun siinä on postileima viimeistään 15.6.2021. Postitse lähetettyyn hake-mukseen kannattaa aina pyytää postileima.

Tukea 19 euroa pesältä

Pesäkohtaista tukea maksetaan 19 euroa talvehtinut-ta yhteiskuntaa kohti. Tuki maksetaan vuoden 2021 loppuun mennessä edellyttäen, että hakemuksessa on kaikki tarvittavat tiedot ja liitteet.

Tarkemmat ohjeet tuen hakuun ja hakulomakkeen löydät Ruokaviraston nettisivuilta: ruokavirasto.fi/vilje-lijat/tuet-ja-rahoitus/mehiläistalouden-tuki.

Lisätietoja saa myös Pohjois-Savon ELY-keskuksesta **Vuokko Mähöseltä** (vuokko.mahonen@ely-keskus.fi, 0295 026 832) tai hänen ollessaan estynyt **Eija Eskeli-seltä** (0295 026 704). Ahvenanmaalla hakuneuvoja an-taa **Charlotta Granqvist** (charlotta.granqvist@ambets-verket.fi, 018 635 279).

Virpi Aaltonen